

Táborské kašny se po městě stěhují

S Evou Hubičkovou z Muzea Šechtl a Voseček o proměnách města, zbourané synagoze i příběhu Gotického sálu

Tábor – Její příjemný hlas přesně zapadá do atmosféry domu fotografů Šechtlů, kde čas – všemu bláznění navzdory – plyne podobně. Klidně a přitom objevně. Dokazuje to i nová kniha o Táboře z edice Zmizelé Čechy. Ta město, známé hlavně jako husitské, představuje na fotografiích v letech 1868 – 1945. „Někdy svého pradědečka podezírám, že cestoval v čase, protože vždy, když něco potřebujeme, najdeme to,“ říká Eva Hubičková, která do knihy vybírala fotografie z unikátního archivu Muzea Šechtl a Voseček.

*** Jak jste zmizelý Tábor vymezili?**

Je to trošku dáno edicí. Je nejvíc zajímavá konec 19., začátek 20. století a doba před druhou světovou válkou. Výběr jsme omezili převážně na historické centrum. Nejtěžší bylo z archivu, kde je několik tisíc krásných fotek Tábora, vybrat jen tak málo, aby se do knížky vešly.

*** Kolik se jich tam vešlo?**

Je jich tam něco kolem sto čtyřiceti.

*** Podle jakého klíče jste postupovali?**

Chtěli jsme ji udělat tak, aby byla zajímavá i pro Netáboráky, lidi, kteří město neznají. Myslím, že tím je kniha v rámci celé edice speciální – máme nejenom místa, která zmizela, ale celé minisérie, jak se konkrétní místo proměňovalo. Opravdu i ten, kdo Tábor nezná, se podívá na dvoustranu a má tam fotku z konce 19. století, třeba 1870, pak za dalších 30 let a další. Vidí, jak se město proměňovalo. Jak se z města, které mělo středověký charakter – bylo v hradbách, kolem byly statky – najednou stávalo moderní. Tím je kniha hodně zajímavá. A protože jsem si říkala, že se na to možná budou dívat i lidé, kteří nejsou takoví nadšenci do architektury, máme tam i zmizelá řemesla.

*** Příklad?**

Pro Tábor byli typičtí koželuhové a soukeníci. To jsou řemesla, která již zmizela a která tady byla tradiční.

*** Jsou v Táboře zcela mrtvá? Žijeme v době, kdy se řada řemesel připomíná a obnovuje.**

Jsou. Žádný revival neexistuje (úsměv).

*** Které místo se v Táboře proměnilo razantně?**

Přímo v historickém jádru uvnitř hradeb nejsou změny tak veliké. Ulice zůstávají stejné, ale v první vlně urbanizace, kdy do města přišlo hodně lidí, přestavěli nízké přízemní baráčky na secesní patrové domy se zdobeným nárožím. Samozřejmě se proměnila radnice a náměstí. Na jednom konci, kde je dnes radnice, a na druhém, kde je městský úřad, jsou na nejstarší fotce dva renesanční domečky. Ty na konci 19. století vyhořely a postavili místo nich nové stavby. Radnici v 19. století přestavěl architekt Josef Niklas: byla vlna novogotiky, kdy se zkrášloval Karlštejn a Pražský hrad. Sundali renesanční fasádu s věžičkou a hodinami,

přistavěli novogotickou a navýšili věž. Když se podíváte na fotku, jak vypadalo náměstí, tak by ho nepoznala ani spousta Táboráků.

*** Která z podob náměstí se vám líbila víc?**

Kompozičně tam renesanční domečky byly rozhodně mnohem hezčí. Na to přišli Táboráci už krátce potom, co postavili spořitelnu. Měla střechu a la Národní divadlo. Chodili kolem ní a říkali, jak přebíjí radnici, že je moc vysoká, že městu nesluší. A právě jeden z prvních tábořských památkářů, architekt Theodor Petřík, přišel a přestavěl ji, trošku to snížil do dnešní podoby.

*** Jak se proměňovaly církevní stavby?**

Na tábořském kostele řádl Mokr (architekt Josef Mokr, v 19. století dělal mj. rekonstrukci Karlštejna a dostavbu katedrály svatého Víta na Pražském hradě – pozn.red.). Byl tam barokní oltář, ten dal pryč, místo něho udělal novogotický a celý kostel dnes působí mnohem monumentálněji. Je to spousta malých detailů: dodělali výrazné bosáže na nároží, zalomili oblouk u vstupu. Je to stejný kostel, ale působí úplně jinak. To, co jsme dnes zvyklí vnímat jako vzcnou monumentální gotiku, tak je dost často dáno novogotickými zásahy. Je to vidět i na dvoustránce v knize a mohl by to být kvíz Najděte deset rozdílů, proč vypadá jinak.

*** Čtenář může tedy i zapátrat.**

Máme i další věc, která není pro edici typická – pár interiérů. Třeba neuvěřitelné je, že do Gotického sálu na radnici – který je po Vladislavském sále druhý největší gotický sál v Čechách – vložili patro a rozdělili ho na malinké kanceláře. Ty byly pod klenbou, která začínala u podlahy, a šlo se tam po zdobeném schodišti, které vypadalo jak ze zámku Hluboká: kroucené, krásné plamínkové schodiště. Potom předělali kanceláře na muzeum a stropy ornamentálně vymalovali. A potom přišli na to, že by sál chtěli mít velký jako byl původně a všechno zase vybourali a uvedli do původního stavu. Celý příběh interiéru je v knížce k vidění. V knize jsou také krásné snímky tábořské synagogy, kterou zbourali v 70. letech minulého století.

*** Co tam stojí dnes?**

Auta. Je tam parkoviště, protože dodnes nikdo nevymyslel, co tam místo synagogy postavit. Původní staré domečky obnovit nejde. Je to částečně pietní místo a poměrně nedůstojně je tam teď parkoviště. V Táboře byl ale v 70. letech projekt na zbourání mnohem větší části města. Asanace Táboře. Měla se zbourat celá Palackého třída, Střelnice a spousta domů, které byly v historickém jádru příliš moderní, se měly nahradit něčím, co by mělo proporce gotického domu.

*** Proč k tomu – našťěstí – nedošlo?**

Asi na to v té době nebyly peníze. Ale jak se dělala na konci 19. století pseudogotika, tak v 60. a 70. letech se to dělalo moderně, ty tvrdé, geometrické tvary. Měl se přestavět celý Kotnov, měl se zbourat pivovar – tam, co je dnes hotel Dvořák.

*** Když jste vybírali z tak rozsáhlého archivu, napadá mě, že vaši předkové museli Tábor fotit asi naprosto programově. Zajímalo je, jak se město mění?**

Někdy svého pradědečka podezírám, že cestoval v čase, protože vždycky, když něco potřebujeme a hledáme věc, u které bychom nečekali, že bude fotografována, tak ji v archivu najdeme. Myslím si, že ve městě fotil úplně všechno. Navíc v době, kdy bylo docela náročné a komplikované dělat fotky v exteriéru – musel se postavit stan, polít velká skleněná deska, na mokrou desku fotit, byl to kus technického umění a

spousta času. Tehdy se třeba v Táboře bourala Pražská brána. Krásná, velká, renesanční, s obloučkovým štítem, se sgrafity. Napsal na město, že by jim to jako fotograf zdokumentoval, že by stálo za to takovou památku, než se zbourá, kvalitně nafotit. Z města mu odpověděli, že o to nemají zájem.

*** *Hádám, že se nenechal odradit.***

Nenechal a šel. A máme desky, negativy 30 x 40 centimetrů, kde jsou neuvěřitelné detaily. Fotka obou stran brány je v knize taky. Byla opravdu hezká. Můj prapradědeček Ignác Šechtl měl vášeň pro dokumentování. A jeho syn Josef Jindřich Šechtl ještě víc.

*** *Byl pro vás některý z nálezů v archivu hodně překvapivý?***

Pořád nacházíme zajímavé a hezké fotky. Třeba u tábořského kostela jsem si uvědomila, jak drobné věci v architektuře vytvoří velký rozdíl.

*** *Je hodně staveb jako Pražská brána nebo synagoga, které zmizely úplně?***

Je jich spousta. Tam, kde je dnes Křížíkovo náměstí a Nové město, byly cesty, kolem nich statky, ty jsou dnes všechny zbourané. Potom vyhořelé domečky na náměstí, hejtmanství, jež bylo v místech, kde pak postavili finanční úřad. Hradby: velká část jich zmizela, bašty se rozprodaly...

*** *Památkově tehdy asi nikdo nepřemýšlel.***

Přístup k památkám byl hodně jiný (úsměv). Ale těžko říct, jestli by bylo dobře, kdyby se v městech všechno úzkostlivě zachovalo. Jestli by historická jádra nezamrzla. Ale u spousty věcí je škoda, že jsou pryč.

*** *Kniha sleduje proměnu města před sto lety. Nakolik mizí Tábor dnes?***

Mizí pořád. Teď se zrovna zboural jeden dům na Klášterním náměstí a staví se znova. Loni další dům blízko bývalé synagogy. Na tváři města to není tak znát, ale ta původní mizí.

*** *Když jste knihu připravovali, prošla jste si znovu některá ta místa?***

U spousty fotek jsme pátrali, odkud vlastně jsou, takže jsme město museli projít. Vůbec jsme to mnohdy nemohli přesně identifikovat, hlavně v místech, kde je dnes areál pivovaru, u hradu Kotnov. Byli jsme zmatení, protože dnes je na renesanční sladovně krásný štít s obloučkovou dekorací, ale na staré fotce byl ten dům mnohem delší. Začali jsme tápat v tom, co z tábořské renesance je přelom století a co je opravdu renesance. Teď už ale víme, kde stála šatlava, kde byla stará brána do pivovaru, ale dumali jsme nad tím dlouho. Další věc byly kašny. Zdeněk Vybíral píše v knize o zásobování Tábora vodou, což souvisí s Jordánem, vodárenskými věžemi, a my jsme chtěli doplnit, kde byly v Táboře kašny. A zjistili jsme, že kašny se po městě stěhují!

*** *Když to shrneme: jaký byl všechn ten zmizelý Tábor, viděn vašima očima?***

Hlavně mám pocit, že město nemizí, ale že se pořád mění. Spíš je to Tábor v proměnách než zmizelý. Když vezmu celé to období, je to město bez dopravních značek, bez reklamních poutačů na chodníku. Město volného prostoru.